

Federalistes fent xarxa

La Constitució ha servit durant trenta anys per crear i desenvolupar l'Espanya de les autonomies, però no pot ser cap cotilla perquè ja s'ha constituït en embrió d'un estat federal al qual li manca donar-se les formes d'autogovern

CARME VALLS-LLOBET*

EL PUNT, dissabte, 24 de gener de 2009

Aquest any s'han celebrat els trenta anys de la Constitució més llarga de la nostra història. La que ha permès el desenvolupament de les institucions d'autogovern de les diverses nacionalitats i regions que componen l'Estat espanyol, que estan gestionant més del 40% de la despesa pública i disposen del 50% dels funcionaris públics. Però a l'autogovern li cal adequar la legislació i el finançament a les noves necessitats i a l'increment de la població, amb un equilibri fiscal proporcional a la seva aportació, i tenint en compte la cada cop més necessària participació en l'àmbit d'Europa i de l'euroregió.

Si en un temps Catalunya va ser la locomotora econòmica de l'Estat espanyol, des del moment en què Pasqual Maragall va proposar el canvi de l'Estatut, Catalunya es va convertir, potser sense voler-ho, en la locomotora política dels canvis en l'organització territorial d'Espanya. Moltes autonomies van córrer a reformar els seus estatuts; malgrat la campanya de desprestigi cap a Catalunya orquestrada des del PP, molts articles d'altres estatuts d'autonomia votats en altres comunitats són calcats de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya. Fins i tot la presidenta de la Comunitat de Madrid ha reconegut que les propostes de Catalunya a

través de l'Estatut suposen un gran avenç en matèria de finançament perquè posen de manifest la necessitat d'adequar-la a l'increment de població.

Però el desenvolupament dels estatuts d'autonomia topa amb la cotilla d'una Constitució que ha servit durant trenta anys per crear i desenvolupar l'Espanya de les autonomies però que encara no reconeix que s'ha constituït ja en embrió d'un estat federal, al qual li manca també donar-se les formes d'autogovern necessàries, i vinculants. Totes les democràcies han entès que les constitucions es poden revisar quan canvien les circumstàncies, respectant els procediments democràtics i la voluntat de la ciutadania.

Per això, un grup de federalistes amb veus provinents de tot l'Estat espanyol no podíem deixar passar l'aniversari dels 30 anys de la Constitució sense fer una declaració per demanar els canvis que creiem necessaris per constituir un estat federal, fort i ben organitzat, que permeti donar veu i respectar la diversitat i el nostre plurilingüisme. Creiem que el federalisme plural «aspira a reconèixer i arranjar les distintes nacions i regions que coexisteixen dins d'Espanya, formulant un concepte d'Espanya no exclouent com a nació de nacions i regions, que a la vegada també són plurals».

És ben cert que hi ha alguns partits polítics que sacralitzen la Constitució actual, com a inamovible, tot i que no hi van votar a favor en el seu moment, i que més del 30 per cent de la població amb dret a vot no la va poder ni votar perquè era massa jove.

Són els que s'aferren a les lleis que ja no s'adeqüen al segle XXI els que fan por a un gran nombre de partits, que al·leguen que si provoquem canvis podrien ser pitjors els resultats, ja que podríem tornar enrere en les condicions d'autogovern i de llibertat de desenvolupament autonòmic que ara tenim. Però la por no és una bona consellera per a cap canvi de progrés, ni per crear fórmules de convivència més obertes i més respectuoses amb les diferències.

Fa 108 anys Pi i Margall, el segon president de la República espanyola, referint-se al creixent nombre de països del món que s'organitzaven en formes federals, escrivia: «Va fent-se més prevalent el sistema federal i és lògic que això passi. No n'hi ha cap altre que racionalment conciliï l'agregació i la llibertat dels pobles; no n'hi ha cap altre que pugui reunir amb un feix les persones més heterogènies. Es pot assegurar que el que no el vegi bé, encara viu en el segle de l'emperador Don Carlos.»

Les reticències als canvis que segons Pi i Margall situen algunes mentalitats prop del segle XVI, no ho són pas per l'enèsima reforma del Codi Penal de l'Estat espanyol. Som un país ben estrany en l'Europa moderna, en els últims trenta anys, el que ha fet més canvis per endurir les penes i menys canvis en les seves lleis constitucionals.

La declaració, que es denomina Construyendo la España Federal, es va presentar públicament l'11 de desembre a Madrid, i es pot trobar a www.seglexx1.com. Ja ha rebut més de 150 adhesions, del món acadèmic i de la societat civil, des de la majoria d'autonomies de l'Estat, i urgeix a una reforma constitucional «que reconegui les identitats diverses, garanteixi el plurilingüisme, converteixi el Senat en una cambra territorial efectiva, legisli per garantir l'efecte vinculant de les

conferències sectorials interterritorials i faci efectiva l'autonomia financera i la coresponsabilitat fiscal dels diferents nivells de govern, fent-la compatible amb l'anivellació i solidaritat del conjunt de l'Estat». La xarxa federal comença a caminar.

*Presidenta de la Fundació Catalunya Segle XXI i de Ciutadans pel Canvi